

ОБРЕ Е ДА СЕ ЗНАЕ ЗА: БОЛНОГЛЕДАЧИ

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Конфедеративен департамент за
икономика, образование и научни
изследвания

Държавен секретариат за икономика
SECO

Ако сте наети да се грижите за някого в дома му и да помагате в домакинството.

Наети сте да помагате на някого вкъщи за ежедневните задължения? Ако работите в частно домакинство в Швейцария, имате посочените по-долу права и задължения.

Приложими основни правила: В Швейцария този вид дейност¹ се упражнява в рамките на трудово правоотношение и, за разлика от правната норма в други страни, не може да се упражнява под формата на самостоятелна заетост.

Следователно ще бъдете назначени на трудов договор, ако се грижите за едно или повече лица в частно домакинство.

Внимание: Тук не става въпрос за медицински грижи. Такива могат да се извършват само от съответно квалифициран и одобрен персонал.

Какви условия на труд са в сила в Швейцария?

- Защита на личността и личния живот
- 4 седмици отпуск на година
- 1 почивен ден на седмица, с който можете да разполагате свободно (освен ако не бъде договорено, че тези почивни дни ще бъдат ползвани в края на заетостта)
- Съобразяване със здравето: без претоварване или преумора (например да се избягва денонощна заетост без почивка в продължение на 7 дни и задължително отзоваване при повикване от лицето, за което полагате грижи)
- Достатъчно храна и заключваща се, чиста, топла стая с достъп до баня
- Грижи и медицинско лечение в случай на заболяване или злополука
- Разумен, законосъобразен срок за предизвестие при безсрочни трудови договори
- Социално осигуряване (семеен надбавки, застраховка „Злополука“ и т.н.).

Всички горепосочени точки се уреждат с **трудов договор**. Кантоналните **Стандартни трудови договори (NAV)** съдържат допълнителни регламенти, които важат, ако не е договорено нещо друго.

Преглед на всички кантонални стандартни трудови договори за домакинство:
www.seco.admin.ch/kantonale-nav-hauswirtschaft

Указание към образеца на стандартен трудов договор за допълване на кантоналните стандартни трудови договори за служители в домакинството съгласно чл. 359, ал. 2 от Облигационното право

Следните точки са включени в образеца на стандартния трудов договор:

- Седмично работно време, седмична почивка
- Заплащане на присъственото време
- Допълнително заплащане за нощен и извънреден труд
- Прекратяване на трудовото правоотношение

www.seco.admin.ch/24-stunden-betreuung

Заплата за болногледачи

По принцип важат **минималните заплати**, които в националния **стандартен трудов договор за работа в домакинство**² са посочени като брутна заплата на час:

- неквалифициран работник 19.20 шв.фр.
- неквалифициран работник с поне 4 години професионален стаж в домакинство 21.10 шв.фр.
- квалифициран с конф. професионален сертификат ЕВА³ 21.10 шв.фр.
- конф. сертификат за правоспособност EFZ⁴ 23.20 шв.фр.

Времето, през което сте на **разположение в домакинството**, се счита за заетост, за която можете да поискате трудово възнаграждение в подходящ размер.

Ако живеете и се храните при лицето, за което се грижите, могат да Ви бъдат удържани не повече от следните суми (съгласно чл. 11 от Регламента за осигуряване за старост и за преживели лица⁵):

- Храната и настаняването на работниците в домакинството се оценяват на 33.00 шв.фр. на ден (това съответства на 990.00 шв.фр на месец).
- Ако работодателят не предостави пълен пансион и настаняване, сумата трябва да бъде разпределена, както следва:
  - Закуска: 3.50 шв.фр.
  - Обяд: 10.00 шв.фр.
  - Вечеря: 8.00 шв.фр.
  - Настаняване: 11.50 шв.фр.

Това трябва да се вземе предвид в договора с частното домакинство и също така да бъде приспаднато при определяне на цената.

За трудови правоотношения чрез големи компании за отдаване на персонал под наем може да се приложи и общозадължителният **Общ трудов договор GAV за отдаване на персонал под наем**⁶.

Условия за пребиваване на чужденци

Често се набира персонал от чужбина. Работниците идват в Швейцария само за срока на работата като болногледачи и живеят заедно с лицето, за което се грижат.

Частните домакинства могат да назначават на собствена воля **швейцарски граждани**, лица с документ за пребиваване С или граждани на ЕС/ЕАСТ. Също така може да се наеме някой, който живее в чужбина и идва в Швейцария само за да работи като болногледач (**жител на пограничен район**⁷).

Рамкови условия:

- За ЕС важи пълното право за свободно движение на хора.
- За Хърватска са в сила преходни разпоредби. При осигуряване на трудова заетост работодателят винаги трябва да разполага с разрешение за работа.
- Ако заетостта трае не повече от 3 месеца или 90 дни през календарната година, е достатъчна регистрация на **онлайн гишето чрез работодателя** (<https://meweb.admin.ch/meldeverfahren>).
- Ако заетостта трае повече от 3 месеца, трябва да се регистрирате⁸ в срок от 14 дни след пристигането си и преди постъпване на работа в общината по местоживее на лицето, за което ще се грижите

(на работодателя), и да подадете заявление за разрешение за пребиваване. За целта ще Ви бъде необходим Вашият паспорт/идентификационен номер и писмена декларация за назначаване от работодателя. Разрешението се дава за срока на трудовото отношение. При назначаване чрез фирма за отдаване на персонал под наем меродавен е договърът за назначаване между частното домакинство и фирмата за отдаване на персонал под наем.

Продължавате да живеете в чужбина и ще пътувате само за да работите като болногледач:

- Трябва да се регистрирате в общината по местоживее на лицето, за което работите, като пребиваващ на седмична база.
- Поне веднъж седмично трябва да се връщате в населеното място в чужбина, където живеете.

Граждани на трети страни, които вече пребивават в Швейцария, могат и да извършват дейност като болногледачи без разрешение, ако имат едно от следните разрешения за пребиваване:

- Разрешение за пребиваване С
- Разрешение за пребиваване в рамките на събиране на семейство на швейцарски граждани, както и лица с разрешение за пребиваване В или разрешение за пребиваване С

Следните групи лица, живеещи в Швейцария, също имат право да работят, но започването и прекратяването на трудовите им правоотношения трябва да бъдат регистрирани при властите в съответния кантон:

- Лица с разрешение за пребиваване В за признати бежанци
- Лица с документи за самоличност F за временно приети бежанци и временно приети лица

При необходимост могат да се наемат други категории лица като болногледачи, при което задължително трябва да се осигури разрешително от кантоналния пазар на труда или от миграционната служба⁹.

Не е възможно директно назначаване от чужбина на чужденци от държави, които не са членки на ЕС/ЕАСТ.

¹ Внимание: Тук не става въпрос за медицински грижи. Такива могат да се извършват само от съответно квалифициран и одобрен персонал. Трябва да бъдете назначени директно от частно домакинство или предприятие за осигуряване на персонал.

² SR 221.215.329.4

³ Като домакин или завършено двугодишно професионално основно образование, което е подходящо за извършваната дейност.

⁴ Като специалист в домакинството или с най-малко три години основно професионално обучение, което е подходящо за извършване на домакинска работа.

⁵ SR 831.101

⁶ AVE GAV отдаване на персонал под наем: www.seco.admin.ch/gav-personalverleih

⁷ В този случай работодателят трябва да гарантира, че болногледачът ще се регистрира като седмично пребиваващ в общината по местоживее на работодателя в Швейцария и най-малко веднъж седмично ще се връща в населеното място в чужбина, където живее.

⁸ Как точно са дефинирани тези процеси, се решава на кантонално ниво.

⁹ лица с тежки случаи (В), ако все още нямат право на платена работа, търсеци убежище (документ за самоличност N).

Допълнителна информация

- www.arbeit.swiss
> Трудов посредник > Частно трудово посредничество и отдаване на персонал под наем
- www.careinfo.ch
> Информация > мигранти болногледачи
- www.bern.ch
> Теми> Здраве, възраст и социални въпроси
- > Възраст и пенсиониране > Помощ и грижа в дома
- www.caritas.ch
- www.prosenectute.ch
- Информационен лист "Работа като домашен помощник AHV/IV":
www.ahv-iv.ch/p/2.06.d
- Информационен лист "Опростен метод на изготвяне на разчетите":
www.ahv-iv.ch/p/2.07.d
- Информационни брошури на интернет страниците на кантоналните инспекторати по труда:
www.iva-ch.ch/arbeitsgebende/arbeitsinspektorate-ch.html

Контакт

SECO | Условия на труд
info.ab@seco.admin.ch | www.seco.admin.ch